

Til: Kulturdepartementet
Fra: HLF (Hørselshemmedes Landsforbund)
Dato: 24.10.2019

HLF (Hørselshemmedes Landsforbund) er Norges største organisasjon for mennesker med funksjonsnedsettelse med 67 000 medlemmer. 14,5 % av Norges befolkning over 20 år¹ har en hørselshemming som påvirker hverdagen, som sosial isolasjon og frafall fra utdanning og arbeidsliv. En del av disse har behov for omfattende rehabilitering, mens andre trenger tilrettelegging, hjelpemidler og kunnskap i å mestre sin hverdag. Gruppen av hørselshemmede er mangfoldig og stadig flere rammes av hørselsnedsettelse. Anslag viser at det i 2020 vil være om lag en million nordmenn som vil ha en hørselsutfordring².

Innspill til barne- og ungdomskulturmeldingen

Norge har ratifisert FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Det innebærer at Norge har forpliktet seg til å inkludere mennesker med funksjonshemming i alle deler av samfunnet. CRPDs artikkel 30 stadfester at funksjonshemmede skal ha lik tilgang til kulturlivet som andre og at retten til deltagelse forutsetter tilgjengelighet og tilrettelegging.

Teksting

Teksting av alt innhold på alle medieflater er et av de viktigste tiltakene for å fremme inkludering av funksjonshemmede barn og unge i kulturlivet. Dette omfatter teksting av alt fra forestillinger i Nasjonalteateret til videoer som legges ut på nettet. Teksting er et tiltak for universell utforming som er godt for alle, men helt nødvendig for hørselshemmede.

Manglende teksting på dubbede barnefilmer

Dessverre ser vi at mange innholdsprodusenter ikke tekster sine produksjoner. De argumenterer med at det vil koster for mye og i enkelte tilfeller at tekst er visuelt ødeleggende. Dette gjelder spesielt TV-kanaler, teater og kino. Et av de tydeligste eksemplene på manglende tilrettelegging i kulturlivet for barn og unge er fraværet av teksting på dubbede barnefilmer. Dette fører til at mange barn og unge går glipp av dialogen i filmen alle de andre ler av i skolegården dagen etterpå. I dag sier Forskrift om tilskudd til audiovisuell produksjon §3-4 at alle norskproduserte filmer som mottar statsstøtte er forpliktet til å tekste. Det er ingen finansieringsordning for å få på plass teksting av dubbede barnefilmer. Resultatet av dette tomrommet i loven er at mange tusen hørselshemmede barn og unge går ut av kinoene uten å ha fått med seg dialogen i filmen på en god måte. HLF mener derfor at det må utarbeides et lovkrav om teksting av alle filmer som vises på kino i Norge, samt settes av økonomiske midler til å gjennomføre dette.

Teksting på TV

HLF var svært positive da den nye Kringkastingsloven tredde i kraft i 2013, med større krav til teksting i riksdekkende TV-kanaler. Med dagens lovgivning må alle riksdekkende TV-kanaler med mer enn 5 prosent av de samlede seertallene tekste ferdigprodusert innhold mellom 18 og 23. De må også tekste

---

¹ Engdahl B, Tambs K, Borchgrevink HM, Hoffman HJ. Screened and unscreened hearing threshold levels for the adult population: Results from the Nord-Trøndelag Hearing Loss Study. Int J Audiol. 2005; 44, 213-230.

http://www.fhi.no/eway/default.aspx?pid=239&trg=Content_6496&Main_6157=6263:0:25,6102&MainContent_6263=6496:0:25,6109&Content_6496=6178:50246:25,6109:0:6562:14:::0:0

² Hearing impairment among adults (HIA). Oslo: Senter for medisinsk metodevurdering, Sintef – a report of a joint project, 2001

direktesendinger i dette tidsrommet så fremt det er *teknisk og praktisk mulig*. Til tross for denne skjerpingen av loven er det fortsatt lang vei igjen før hørselshemmede har lik tilgang til TV som andre.

Universell utforming av institusjoner

HLF mener at alle nasjonale institusjoner som mottar statsstøtte eller leverer innhold av betydelig verdi for samfunnet, skal gjøre innholdet tilgjengelig for alle gjennom teksting. For at dette skal være mulig må det være endra sterkere føringer fra staten om hva som skal tekstes og at det må finnes støtteordninger hvor det er lett å søke midler til teksting.

Det fysiske rommet kulturen vises i må også være universelt utformet for at det skal være tilgjengelig for alle. Utforming av det fysiske rommet handler om god akustikk, teleslynger og lydforsterkning. Det handler også om godt lys så det er enkelt å munnavlese. Når det er dårlig akustikk, lite lys og manglende utstyr for tilrettelegging, så er det vanskelig for hørselshemmede barn og unge å ta del i sosiale aktiviteter. Konsekvensen er utenforskap og tap av formative kulturelle opplevelser.

I 2016 gjenopførte HLF en aksjon som avdekket at 25 prosent av bygg for allmenheten manglet teleslynge. Dette 25 prosent av alle bygg som brukes av skolemusikken, teatergruppa og ungdomsklubben landet rundt. Konsekvensen er at hørselshemmede barn og unge ekskluderes fra kulturlivet. HLF ber derfor Regjeringen om å gjennomføre en kartlegging av kulturbygg med tanke på universell utforming og følger opp Granavold-plattformens beslutning om å lage en plan for universell utforming av kultursektoren.

Talegjenkjenningsteknologi

I Stortingsmelding 8 (2018-2019) «Kulturens kraft» punkt 7.6 står det:

«Eit eksempel på programvare det er nødvendig å utvikle på norsk, er talegjenkjenningsteknologi. Med slik teknologi kan ein styre datamaskiner og diktere tekst ved hjelp av tale, og teknologien vil blant anna kunne vere til stor nytte for mange menneske med funksjonsnedsetjing.»

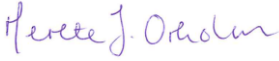
HLF er enig med Regjeringen at talegjenkjenningsteknologi er viktig å få på plass. Teknologien vil gjøre hverdagen enklere for hørselshemmede i alle aldre. Med talegjenkjenning på plass vil det være mulig å tekste alt fra podcaster til teaterforestillinger. Talegjenkjenningsteknologi vil også være verdifullt i en-til-en kommunikasjon, i undervisning og i samferdselssektoren.

I dag finnes det talegjenkjenning på norsk som er delfinansiert av Arbeids- og sosialdepartementet under prosjektet TUVÅ. Dessverre er teknologien låst bak meget dyre lisenser og er derfor lite tilgjengelig. HLF ber derfor regjeringen om å kjøpe fri lisensen på TUVÅ eller straks initierer utviklingen av telegjenkjenningsteknologi på Norsk.

HLF ber om:

- 1. At alle nasjonale kulturinstitusjoner og innholdsprodusenter som mottar statsstøtte tekster sine produksjoner. Dette omfatter film og TV, teater og innhold på nett.**
- 2. At det skal være teleslynge, god lyd og akustikk i alle kulturbygg.**
- 3. At det utvikles talegjenkjenningsteknologi på norsk som blir allment tilgjengelig.**

Takk for at vi får komme med våre innspill. Lykke til videre med arbeidet.

Merete J. Orholm

Politisk sjef

Niklas Didrik Hellum

Interessepolitisk rådgiver